

11.2.2014

YM242/04/2013

Valtiovarainministeriö

Viite
Hänvisning Lausuntopyyntönne 19.12.2013, VM065:00/2012

Asia
Ärende Lausunto

Valtiovarainministeriö on pyytänyt ympäristöministeriöltä lausuntoa kuntalain valmisteluun liittyen. Valtiovarainministeriön lausuntopyynnön liitteessä 1 (kuntastrategiaa koskeva selvitys) ja tarkemmin sen kohdassa 4 tuodaan esille erityislakeihin perustuvat kuntien suunnitteluvaihtoehdot. Tekstin mukaan tavoitteena on, että ne yhdistettäisiin koko kunnan tasolla toimivaksi kokonaisuudeksi. Kunkin sektoriministeriön olisi arvioitava toimialansa erityislainsäädäntöön sisältyvät kuntien strategiatason suunnitteluvaihtoehdot, siitä näkökulmasta, pitäisikö tällaisista vaihtoehdoista säätää kuntalaissa.

Kuntalakiin yleislakina ei selvityksen mukaan voitane ottaa yksityiskohtaisia eri sektoreiden toiminnan suunnittelua koskevia säännöksiä. Näidenkin osalta sektoriministeriöiden tulisi selvityksen mukaan arvioida, miltä osin on edelleen tarpeen edellyttää laadittavaksi kunnan eri toimintoja koskevia yksityiskohtaisia suunnitelmia, ja miltä osin sääntelystä olisi mahdollista kokonaan luopua.

Lisäksi selvityksen lopussa on luonnos kuntalain uudeksi kuntastrategiapäälakeksi. Kyseinen päälake-
luonnos on yleisluonteinen, eikä se sinänsä näyttäisi estävän sitä, että muiden lakien nojalla jatkosakin asetettaisiin suunnitteluvaihtoehtoja kunnille.

Ympäristönsuojelun ja jätehuollon suunnitteluvaihtoehdot kunnissa

Jätelaissa (646/2011) ei ole kuntia koskevia nimenomaisia suunnitteluvaihtoehtoja.

Ympäristönsuojelulaki (86/2000) sisältää seuraavat kuntia koskevat suunnitteluvaihtoehdot:

- 1) Meluntorjunnan toimintasuunnitelma. Se koskee vain yli 100 000 asukkaan väestökeskitymiä (25 a ja b §). Suunnitelma on tarkistettava 5 vuoden välein. (25 b §)
- 2) Keskipitkän ja pitkän aikavälin ilmansuojelusuunnitelma. Tarpeen tehdä vain, jos ilman epäpuhtauksille säädetty raja-arvo on vaarassa ylittyä. (102 a §)
- 3) Lyhyen aikavälin toimintasuunnitelma. Tarpeen laatia, jos rikki- tai typpidioksidin varoituskynnys on vaarassa ylittyä. Lisäksi otsonin varoituskynnyksen ylittyminen voi laukaista suunnittelutarpeen.

Kohtien 2 ja 3 mukaisista suunnitelmista on vuosittain toimitettava tietoja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille ja ympäristöministeriölle. (102 c §). Ehdotuksessa uudeksi ympäristönsuojelu-

laiksi (HE 214/2013) vastaavat suunnitelmat ovat luvussa 15, ympäristön tila. Suunnitelmavelvoitteet on luotu EU:n ilmanlaatua ja meluntorjuntaa koskevien direktiivien toimeenpanemiseksi.

Ehdotuksessa uudeksi ympäristönsuojelulaiksi luodaan kunnille uusi suunnitteluelvoite: kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen ympäristönsuojelulain mukaista säännöllistä valvontaa koskeva valvontasuunnitelma. Lisäksi määräaikaistarkastusten ja muun säännöllisen valvonnan toteuttamisesta ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavissa laitoksissa on tehtävä valvontaohjelma. Suunnitelman ja ohjelman sisällöstä ja laatimisesta säädetään tarkemmin ympäristönsuojelulaissa ja -asetuksessa. (HE 214/2013, 168 §). Valvonnan maksullisuus on kunnissa sidottu vahvasti edellä mainittuihin suunnitelmiin ja ohjelmiin. Maksu voidaan periä vain sellaisesta säännöllisestä valvonnasta, joka on mainittu valvontaohjelmassa (HE 214/2013, 205 §).

Laissa kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta (64/1986) säädetään eräistä kunnalle, kunnanhallitukselle ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle yleisesti kuuluvista ympäristönsuojelutehtävistä. Sen mukaan kunnanhallitus johtaa ympäristönsuojelun yleissuunnittelua kunnan toiminnassa (4 §). Lisäksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäviin kuuluu huolehtia omalta osaltaan ympäristönsuojelun suunnittelusta ja kehittämisestä (6 §).

Johtopäätökset

Ympäristönsuojelulain nykyiset ja hallituksen esitykseen sisältyvät suunnitelmat ovat edelleen tarpeellisia, pääasiassa muita kuin strategisen tason suunnitelmia. Vaikka suunnitelmissa on jonkin verran strategisen tason elementtejä (mm. valvonnan tai toimenpiteiden laajuus ja vaihtoehtojen valinta), ne ovat siksi paljon sidoksissa substanssilainsäädäntöön, että niiden säilyttäminen omassa asiayhteydessään erityislainsäädännössä on perusteltua.

Kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain suunnitteluelvoitteet sen sijaan ovat yleisen tason velvoitteita. Niistä voitaisiin säätää vaihtoehtoisesti kuntalaissa, ainakin kunnanhallituksen tehtävien osalta. Luonnos kuntastrategiasäännökseksi on hyvin yleisluonteinen. Pykälässä tai ainakin perusteluissa olisi tarpeen tuoda esille, mitä ovat ne painopisteet ja pysyvämmät tavoitteet, joita mm. ympäristönsuojelun strategisissa suunnitelmissa olisi otettava huomioon.

Maankäytön ja rakentamisen suunnitteluelvoitteet kunnissa

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 132/1999) mukaan kunnan tehtäviin kuuluu yleiskaavan, asemakaavan, ranta-asemakaavan, katusuunnitelman ja yleisen alueen suunnitelman laatiminen ja hyväksyminen. Kunnan tehtäväksi on lisäksi esitetty hulevesien hallintaan liittyvän hulevesisuunnitelman laatimista ja hyväksymistä (HE 218/2013). Kunnassa hyväksyttävä rakennusjärjestys ei ole strateginen suunnitelma, vaan normin luonteinen päätös.

Maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetyt suunnitelmat eivät ole sellaisia strategisen tason suunnitelmia, joista säätäminen voitaisiin siirtää kuntalakiin.

Asunto-ohjelman laatiminen kunnassa

Asunto-olojen kehittämisestä annetun lain (919/1985) 6 §:n mukaan kunnanvaltuusto hyväksyy ja tarkistaa tarpeen mukaan kunnallisen suunnittelun osana asunto-ohjelman asuntopoliittisten toimien perustaksi (1191/1993).

Koska asunto-ohjelman laatiminen kunnassa tulee kyseeseen vain tarpeen vaatiessa, ympäristöministeriö ei pidä tarpeellisena säätää sen laatimisesta kuntalaissa. Mikäli tähän ratkaisuun kuitenkin päädytään, ohjelman laatimisen tulee olla harkinnanvarainen, kuten nykyisin.

Kansliapäällikkö

Hannele Pokka

Lainsäädäntöjohtaja

Riitta Rönn